

Envàs, on vas?

En el marc de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, del 19 al 27 de novembre, l'Agència de Residus de Catalunya coordina tota una sèrie d'activitats arreu del territori per conscienciar la ciutadania. Enguany, amb la vista posada en la prevenció dels residus d'envasos, que s'estan fent servir en una quantitat desproporcionada.

Reportatge de Nicolas Tomás

Avui la humanitat utilitza els recursos equivalents a 1,4 planetes cada any. Això significa que la Terra necessita un any i cinc mesos per regenerar el que fem servir en un any. Així ho adverteix l'organització independent Global Footprint Network. Aquest laboratori d'idees alerta que, segons les previsions més moderades de les Nacions Unides, cas de continuar les actuals tendències demogràfiques i de consum, en la pròxima dècada ja necessitarem dues Terres per satisfer les nostres necessitats; i l'any 2050, gairebé dues i mitja. Però, de Terra, només en tenim una. La raó d'aquest desgavell? "Convertint els recursos en deixalles més ràpidament que les deixalles es converteixen en recursos fa que esgotem els mateixos recursos dels quals depenen la vida humana i la biodiversitat".

Dades com aquesta són un dels motius pels quals, durant set dies i en tots els països europeus, cada any s'organitzen tota una sèrie d'accions i iniciatives que busquen sensibilitzar sobre la prevenció de residus. Es tracta de la European Week for Waste Reduction (EWWR), la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, una iniciativa de la Unió Europea. Enguany la EWWR arriba a la setena edició, malgrat que va néixer inicialment com un projecte de tres anys, que s'ha anat renovant. Tindrà lloc del 19 al 27 de novembre.

La EWWR es proposa cinc grans objectius. En primer lloc, el de sensibilitzar sobre les estratègies existents de prevenció de residus, reutilització de productes i reciclatge, així com informar sobre les polítiques europees i nacionals en aquest sentit. En segon lloc, fer públiques les diferents accions dutes a terme per les entitats participants. En tercer lloc, la mobilització dels ciutadans europeus perquè aportin el seu granet de sorra en els grans àmbits de la prevenció de residus. En quart lloc, reforçar les capacitats dels socis participants, proporcionant-los eines de comunicació i formació adaptades a les seves necessitats. Finalment, fer canviar el comportament dels ciutadans europeus en el seu dia a dia pel que fa al consum, la producció i la gestió de residus.

En l'actual edició, les accions, que són coordinades per l'Agència de Residus de Catalunya, continuen augmentant a tot el territori. Es realitzaran un

total de 1.030 accions en 40 comarques, cosa que representa un augment del 10% de les iniciatives respecte de l'edició de l'any passat. Dels 262 actors involucrats en aquestes accions, 131 són administracions públiques (50%), 67 institucions educatives, 39 associacions, 18 empreses i set altres institucions o ciutadans. Per demarcacions, Barcelona és la que més organitza accions (736), seguida de Girona (129), Lleida (98), Tarragona (46) i les Terres de l'Ebre (21). Les dades milloren any rere any.

"La Setmana Europea de la Prevenció de Residus és un esdeveniment que vol sensibilitzar la població europea sobre la necessitat de contribuir, cadascú o cada entitat des d'una escala local, a reduir la generació de residus que perjudiquen el medi ambient i afavorir així un creixement sostenible que no exhaurixi el consum de recursos naturals", explica Josep Maria Tost, director de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC), que recorda que Catalunya va tenir un paper molt destacat en la Setmana Europea celebrada l'any passat. De les 11.500 accions que van organitzar-se arreu d'Europa, 926 van ser a Catalunya, el que representa un 8% del total.

"És una oportunitat per dur a terme una acció compromesa amb el món i, a la vegada, una iniciativa que es pot comunicar i suposa un reconeixement perquè és ben valorada per l'entorn", assegura Josep Maria Tost. Des de l'ARC també posaran el focus en la reducció

dels envasos, que si bé tenen avantatges cal reduir-ne l'ús: "Ho fem al llarg de l'any amb altres iniciatives, però en aquesta ocasió, durant la Setmana, hi posarem èmfasi, remarcant el consum sostenible en els actes que coordinem al nostre territori".

Reduir els envasos

Paral·lelament, l'Agència de Residus de Catalunya també ha organitzat la 14a Jornada de Prevenció de Residus. En el marc dels Prevention Thematics Days,enguany s'ha celebrat el 19 de novembre a tot Europa i ha estat dedicat a la prevenció de residus d'envasos. En anteriors ocasions s'ha dedicat a la desmaterialització, el malbaratament alimentari i la reutilització. "S'ha escollit un tema d'interès creixent atesa l'evolució del consum en bona part dels països occidentals, una qüestió que es relaciona amb l'estil de vida, com són els residus d'envasos", assenyala Josep Maria Tost. "Tenen clars avantatges per a la conservació dels aliments, raó per la qual són necessaris, però s'estan fent servir en una quantitat massa alta, com apunta l'Eurostat. És el problema del sobreenvasat, és a dir, l'envasat superflu o innecessari".

En la nostra actual societat de consum, s'estima que cada ciutadà europeu genera cada any al voltant de 157 quilos de residus d'envasos, segons les dades de la mateixa Unió Europea. Gran part d'aquests residus són perfectament evitables. D'aquesta manera, reduir la ge-

→ neració d'envasos no requereix tants esforços. Cada ciutadà pot contribuir a la causa, i en part és el que busca aquesta jornada temàtica europea.

Des de la EWWR aprofiten per donar alguns consells, que comencen per casa: evitar el menjar precuinat, utilitzar vaixel·la convencional, tovallons de roba i contenidors reutilitzables, conservar correctament els aliments, reutilitzar les ampolles o fer-ne servir d'emplenables, evitar els articles d'un sol ús...

Des de l'Agència de Residus de Catalunya, per la seva part, també recomanen tota una sèrie d'accions que es poden dur a terme amb motiu d'aquests dies: col·laborar amb els establiments comercials per a la informació i etiquetatge dels productes que generin menys residus, "promovent les compres amb seny i menys residus"; promoure en les associacions de veïns que no s'accepti correu comercial a les bústies ("hi ha altres canals per fer-ho i no és sostenible"); fer reflexionar els nens a les escoles sobre les diferents formes de consum a través d'activitats; o prevenir els residus de paper a les empreses, amb apagada d'impressores i fotocopiadores, per exemple.

La EWWR, com a organisme, també és l'encarregat d'organitzar altres iniciatives més enllà de la Setmana Europea, com es la campanya "Let's Clean Up Europe" ('Netegem Europa'). Es tracta d'una acció que se celebra conjuntament arreu d'Europa el mes de maig i que té per objectiu netejar els espais naturals. "Any rere any, milions de tones d'escombraries acaben als oceans, les platges, els boscos i altres espais de la natura. Les causes principals són la producció insostenible i els patrons de consum de les nostres societats, les escasses estratègies de gestió de residus i la manca de sensibilització de la població", denuncien des de la EWWR.

"En els darrers anys s'han organitzat a Europa diferents campanyes de neteja per fer front al problema de la brossa", expliquen des de l'organització. "El

Clean-Up Day europeu vol aplegar les iniciatives locals en un únic esdeveniment que tindrà lloc el mateix dia a tot Europa. El seu objectiu és animar i arribar al màxim nombre de ciutadans europeus (...) L'acció és una oportunitat única per incrementar el nivell de conscienciació sobre el problema de la brossa i ajudar a canviar el comportament de la gent". Aquest any, la iniciativa va tenir lloc entre els dies 6 i 8 de maig. Els resultats van ser molt satisfactoris. A Catalunya van organitzar-se més de 180 accions de neteja d'espais naturals. L'any que ve se celebrarà del 12 al 14 de maig.

"Em comprometo"

A més de tot això, aquesta nova edició de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus ve acompanyada per dues novetats. En primer lloc, sota el nom "Proves pilot", un ambiciós programa d'assessorament personalitzat per a aquelles empreses que vulguin reduir residus i, al mateix temps, obtenir resultats clars i fefaents de les accions implementades. En aquest sentit, la EWWR posa a disposició de qui ho vulgui kits d'eines i recursos específics per a escoles, empreses, administracions públiques i associacions. També per a sectors determinats com els ecorestaurant, l'ecoturisme o el comerç verd.

D'una altra banda, els socis de la EWWR també han organitzat la iniciativa "Em comprometo", una campanya de comunicació a les xarxes socials. "Simplement adoptant petits gestos quotidians podem contribuir a reduir sensiblement la massa de residus que asfixia el nostre planeta i esgota els seus recursos naturals", afirmen. I afegeixen: "Amb motiu de la celebració de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, podeu apuntar-vos al repte d'adoptar un, dos o tants gestos com vulgueu que ajudin a reduir la quantitat de residus que generem cadascun de nosaltres". És per això que posen a disposició dels ciutadans europeus una pàgina web amb tota una sèrie de gestos concrets als quals poden comprometre's i fer públic aquest compromís.

Algunes d'aquestes accions són prioritzar la reparació de productes per evitar llançar objectes, separar correctament els residus en els diferents contenidors, rebutjar la publicitat gratuïta a les bústies, evitar l'ús de productes nocius (escollir piles recarregables o detergents ecològics), manllevar o llogar en comptes de comprar, lluitar contra el malbaratament alimentari, imprimir menys (només quan sigui necessari i per les dues cares), lliurar els aparells que ja no funcionen a la deixalleria o a la botiga, evitar els productes amb excés d'envasos, adquirir productes de segona mà, fer autocompostatge amb els residus del jardí i la cuina, buidar bé els envasos que

han de ser reciclats o beure aigua i comprar begudes en ampolles retornables.

Iniciatives premiades

Cada any, amb motiu de la Setmana Europea, les millors activitats són presentades al Premi Europeu de la Prevenció de Residus, que reconeix les iniciatives més originals. En el cas català, és l'Agència de Residus de Catalunya qui selecciona les millors candidatures. L'any passat s'hi van presentar sis projectes. L'Ajuntament de Tiana, al Maresme, va acabar sent premiat en la categoria d'administracions públiques per la seva campanya "A Tiana reduïm els residus". La iniciativa va consistir en tota una sèrie d'accions per

promoure la desmaterialització –la reducció de l'ús de materials– i la prevenció de residus, en el marc del seu pla local de prevenció. Però n'hi havia d'altres de molt interessants.

La proposta de l'escola La Farigola, a Barcelona, consistia a evitar generar tant paper en el seu menjador escolar amb l'ús de tovallons de paper, valorant optar pels tovallons de teixit. Campos Estela, una empresa que ofereix serveis a les escoles, volia ensenyar als nens què és la reutilització, quines possibilitats ofereix i portar-los unes bicicletes reparades. Finalment, la campanya "Barcelona shares its food" ('Barcelona comparteix el seu menjar'), finançada per la Marató

de TV3 i coordinada per Nutrició sense Fronteres, proposava recollir l'excedent alimentari d'hoteles i empreses alimentàries de la ciutat per distribuir-los en centres socials per als més desfavorits.

Totes les accions, premiades o no, segueixen uns mateixos principis, els de les tres erres, que sempre marquen la Setmana Europea de la Prevenció de Residus: la reducció de residus; incidint en el seu punt d'origen; la reutilització de productes, posant èmfasi en el patró de consum dels ciutadans, i el reciclatge dels materials, ajudant a tancar el cercle dels recursos materials. En un món global, les petites iniciatives locals també sumen. ●